

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 633/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Bilickým, Farská 8, Nitra, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 9Co/131/2020-229 z 11. februára 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/183/2021 z 28. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 3. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje obe napadnuté rozhodnutia zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľka bola žalobkyňou v konaní na Okresnom súde Nitra o uloženie povinnosti uzavrieť zmluvu o prevode vlastníctva k nehnuteľnostiam, a to v dôsledku porušenia jej predkupného práva vyplývajúceho zo spoluvlastníctva konkretizovaných nehnuteľností (pozemkov). Ďalšia podielová spoluvlastníčka sa rozhodla pre zachovanie predkupného práva voči žalovanému ako nadobúdateľovi spoluvlastníckeho podielu. Medzi sťažovateľkou a žalovaným (nadobúdateľ) nebolo sporné, že k porušeniu predkupného práva došlo. Žalovaný prejavil aj záujem previesť časť nadobudnutých nehnuteľností na sťažovateľku, avšak len v rozsahu zodpovedajúcom

jej spoluvlastníckemu podielu. Spornou teda zostala otázka, či je žalovaný povinný ponúknuť sťažovateľke na predaj za rovnakých podmienok, za akých spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach nadobudol on, celý ním nadobudnutý spoluvlastnícky podiel, alebo len časť podielu v rozsahu zodpovedajúcom spoluvlastníckemu podielu sťažovateľky.

3. Okresný súd rozsudkom z 10. júna 2020 žalobe vyhovel a uložil žalovanému ako predávajúcemu povinnosť uzavrieť so sťažovateľkou ako kupujúcou kúpnu zmluvu, ktorej predmetom je prevod spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnostiam. Žalovaný nepreukázal, že si ďalší podieloví spoluvlastníci nehnuteľností rovnako uplatňujú svoj nárok z predkupného práva, preto je sťažovateľkou uplatňovaný nárok na celý scudzený spoluvlastnícky podiel dôvodný. Žalovaný nenamietal znenie navrhovanej kúpnej zmluvy ani výšku kúpnej ceny nehnuteľností. Navrhované znenie kúpnej zmluvy obsahuje rovnaké podmienky ako kúpna zmluva, na základe ktorej žalovaný nehnuteľnosti nadobudol od predchádzajúceho podielového spoluvlastníka.

4. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom zmenil prvoinštančný rozsudok tak, že žalobu sťažovateľky zamietol. Pokiaľ pri uplatnení predkupného práva nedôjde k dohode spoluvlastníkov, potom tí, ktorí majú o spoluvlastnícky podiel záujem, majú právo odkúpiť len pomernú časť prevádzaného podielu podľa veľkosti vlastných spoluvlastníckych podielov. Pri formulácii svojho právneho názoru krajský súd vychádzal z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/91/2008 z 12. mája 2009 a sp. zn. 8Cdo/124/2018 z 18. septembra 2019. Zároveň uviedol, že žaloba navrhovala nahradenie prejavu vôle, pričom sťažovateľka sa domáhala odkúpenia väčšieho podielu, než na aký mala nárok. Súd v takomto prípade nie je oprávnený zasahovať do textu požadovanej zmluvy, rozsudkom môže len nahradiť prejav vôle žalovaného alebo žalobu zamietnuť.

5. Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 b) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Zmätočnosť odôvodňovala prekvapivosťou rozsudku krajského súdu, keďže zmeňujúci výrok založil na diametrálne odlišnom právnom názore, než aký vyslovil vo veci okresný súd. Od krajského súdu ani nedostala možnosť takýto odlišný právny názor náležite si vyhodnotiť, prípadne sa s ním stotožniť a prispôbiť znenie žalobného petitu v rámci prebiehajúceho súdneho konania. Krajský súd nevysvetlil a nezaoberal sa bližšie otázkou, z akého dôvodu nebolo pri čiastočnej dôvodnosti uplatneného nároku možné vyhovieť žalobe aspoň v časti, prípadne, prečo sa vzhľadom na ním vyslovený právny názor cíti byť viazaný žalobným návrhom.

6. Nesprávnosť právneho posúdenia sťažovateľka artikulovala formuláciou ôsmich dovolacích otázok. Z nich prvé tri sa obsahovo venujú viazanosti všeobecného súdu žalobným návrhom opomenutého podielového spoluvlastníka na nahradenie prejavu vôle uzavrieť kúpnu zmluvu pri realizácii jeho zákonného predkupného práva. V štvrtom rade sa sťažovateľka pýtala, či v prípade porušenia predkupného práva za situácie, že čo i len jeden z oprávnených spoluvlastníkov využije svoje právo, aby mu predkupné právo bolo zachované, ostatní oprávnení spoluvlastníci nemajú, s výnimkou účinného dovolania sa relatívnej neplatnosti scudzovacej zmluvy podľa § 40a zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), inú právnu možnosť na to, aby zabránili vstupu tretej osoby do existujúcej štruktúry spoluvlastníctva. Nadväzujúcou piatou otázkou sa pýtala, či právny názor, na ktorom je založený rozsudok krajského súdu, popiera podstatu a hlavné účely predkupného práva.

V prípade kladnej odpovede na piatu otázku sa sťažovateľka šiestou otázkou pýtala, či by nebolo namieste v záujme priblíženia sa spravodlivosti a ústavnej konformite uplatniť v prípadoch porušenia predkupného práva taký výklad § 140 OZ v spojení s § 603 ods. 3 OZ, aby boli naplnené hlavné účely predkupného práva. V prípade kladnej odpovede na šiestu otázku sa sťažovateľka v siedmej otázke pýtala, či možno vychádzať z gramatického a logického výkladu § 140 OZ, ktorého premisou je, že zo strany povinného spoluvlastníka došlo k uskutočneniu riadnej ponuky (t. j. predkupné právo porušené nebolo), a z ktorého vyplýva, že právo vykúpiť ponúknutý podiel svedčí tým z oprávnených spoluvlastníkov, ktorí majú o kúpu záujem a súčasne predkupné právo už skutočne vykonali, a s poukazom na právny názor uvedený v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 7MCdo/1/2013 z 28. mája 2014 je týmto spoluvlastníkom k dispozícii celý ponúknutý podiel, pričom uplatňovanie zásady povinného pomerného uplatňovania sa vyžaduje len v prípade absencie dohody „konkurujúcich si“ aktívnych oprávnených spoluvlastníkov, ktorí svoje predkupné právo riadne vykonali. Napokon ôsmou otázkou sa sťažovateľka pýtala, či by v prípade kladnej odpovede na siedmu otázku prichádzalo do úvahy predmetný výklad § 140 OZ za použitia analógie legis aplikovať aj na prípady, kedy zákonné predkupné právo spoluvlastníkov porušené bolo, v tom zmysle, že tým spoluvlastníkom, ktorí si aktívne v zákonnej lehote uplatnili právo reaktu, je k dispozícii celý prevedený podiel, a zásada pomerného uplatňovania nárokov sa uplatní len v prípade absencie dohody medzi tými navzájom konkurujúcimi si oprávnenými spoluvlastníkmi, ktorí si právo reaktu uplatnili včas.

7. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol. K dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP zdôraznil, že prekvapivým nie je rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je založené na použití toho istého zákonného ustanovenia, ktoré aplikoval okresný súd (v danom prípade § 140 v spojení s § 603 ods. 3 OZ), avšak s tým rozdielom, že odvolací súd zo správne zisteného skutkového stavu dospeje k opačnému právnomu záveru, t. j. že rozsudok okresného súdu zmení. Právny názor krajského súdu v danej veci preto nebolo možné považovať za prekvapivý. Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu považoval najvyšší súd za dostatočné.

8. K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP najvyšší súd zhodnotil, že určujúci význam pre rozhodnutie krajského súdu mala otázka, či v prípade porušenia predkupného práva opomenutého spoluvlastníka, keď nebol daný žiadny priestor na dohodu ostatných opomenutých spoluvlastníkov o výkone predkupného práva a ostatní spoluvlastníci zostávajú pasívni v obrane svojich práv, sa môže iba jeden z nich domáhať od nadobúdateľa spoluvlastníckeho podielu vykúpenia celého prevedeného podielu alebo len jeho pomernej časti podľa veľkosti svojho podielu. Podľa najvyššieho súdu sťažovateľka v dovolaní prekvapujúco nespochybnila správnosť právneho názoru vysloveného krajským súdom. Sformulovanými otázkami sa zamerala iba na dôsledky týkajúce sa podľa nej nesprávneho právneho posúdenia krajského súdu v súvislosti s nevyhnutnosťou úplného zamietnutia žaloby. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska § 421 ods. 1 CSP. Od prvých troch otázok (viazanosť žalobným návrhom) ani rozhodnutie okresného súdu, ani rozhodnutie krajského súdu nezáviseli, ani žiadna zo sporových strán potrebu riešenia týmito otázkami nastoleného problému v konaní neprezentovala. Pokiaľ išlo o otázky č. 4 – 8, že nemali charakter polemiky so závermi krajského súdu vedúcimi k zamietnutiu žaloby, ale v skutočnosti boli požiadavkou na návod, ako v druhovo totožných prípadoch postupovať, aby žalobca docielil úspech v spore, a to bez toho,

aby sťažovateľka dokázala čo i len jedným relevantným argumentom spochybníť záver krajského súdu o neakceptovateľnosti jej konečnej požiadavky z konania v prejednávanej veci. Odhliadnuc od toho, že poskytovanie takýchto návodov nie je úlohou súdov, rýdzo akademická povaha otázky, bez možnosti ovplyvnenia výsledku konania v tejto veci odpoveďou na ňu, spôsobovala, že nemohla byť naplnená požiadavka zákona, že tu ide o otázky, od ktorých vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

III.

Argumentácia sťažovateľky

9. Sťažovateľka je presvedčená, že splnila všetky podmienky na meritórne prerokovanie dovolania, a to tak v časti podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 CSP. Rozhodnutie dovolacieho súdu preto považuje za prejav extrémneho súdneho formalizmu, ktorý prekračuje hranice ústavných štandardov a ktorý treba jednoznačne odmietnuť.

10. Podľa sťažovateľky výklad, ktorý uprednostnil krajský súd, bol síce súladný s rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu, reprezentovanou rozhodnutiami sp. zn. 8Cdo/124/2018 a sp. zn. 2Cdo/91/2008, ale je rozdielny od výkladu uplatňovaného v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 7MCdo/1/2013, ku ktorému sa prikláňa sťažovateľka. Vzhľadom na uvedené zároveň namieta aj to, že senát najvyššieho súdu nepostúpil rozhodnutie o jej dovolaní na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP.

11. Z ňou podaného dovolania podľa sťažovateľky jednoznačne vyplýva, že okrem iného spochybňuje právny názor vyslovený najvyšším súdom v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/91/2008 a sp. zn. 8Cdo/124/2018, a síce, že pokiaľ nedôjde k dohode medzi spoluvlastníkmi, spoluvlastník má právo vykúpiť prevedený spoluvlastnícky podiel iba pomerne podľa výšky svojho podielu k podielom ostatných spoluvlastníkov.

12. Vecne sťažovateľka dôvodí, že právo každého spoluvlastníka previesť svoj spoluvlastnícky podiel na tretiu osobu je obmedzené predkupným právom ostatných spoluvlastníkov. Z odbornej literatúry pritom vyplýva, že jedným zo základných účelov zákonného predkupného práva je predovšetkým poskytnutie ochrany existujúcej vlastníckej štruktúre spoluvlastníkov pred vstupom cudzích prvkov, čo môže byť významné pre nerušené užívanie spoločnej veci patriacej viacerým spoluvlastníkom a zlepšenie hospodárenia so spoločnou vecou. Predkupné právo slúži oprávnenému spoluvlastníkovi, aby mohol zabrániť prípadnej zmene osoby iného spoluvlastníka, resp. vylúčiť tretiu osobu zo spoluvlastníctva. Krajský súd sa s týmito právnymi názormi nestotožnil, priklonil sa k inému staršiemu právnemu výkladu popierajúcemu zmysel a účel predkupného práva, pričom meritórne vec ukončil bez toho, aby sťažovateľke ako žalobcovi dal možnosť zmeniť jej žalobu.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd je podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný rozsahom i dôvodmi návrhu na začatie konania. Preto obe napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov podrobil prieskumu len v medziach dôvodov, ktoré sťažovateľka

uviedla v ústavnej sťažnosti a ktoré sú rekapitulované v časti III odôvodnenia tohto uznesenia ústavného súdu. Mimo rozsahu prieskumu tak zostala otázka viazanosti súdu žalobným návrhom v konaní o nahradenie prejavu vôle na podklade porušenia predkupného práva, ku ktorej ústavný súd na podklade prieskumu príloh ústavnej sťažnosti iba dodáva, že jej podstata vykazuje relevantný ústavno-právny rozmer, a v prípade jej náležitého prednesenia ako samostatného dôvodu ústavnej sťažnosti by nastoľovala otázky a úvahy presahujúce rámec predbežného prerokovania. Rovnako mimo rozsahu prieskumu zostala aj otázka (objavujúca sa v strete právnych názorov počas konania o sťažovateľkinej žalobe) prípadnej kolízie nosného právneho názoru všeobecných súdov s obmedzovaním drobenia pozemkov podľa príslušných právnych predpisov.

14. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

IV.1. K namietanému uzneseniu najvyššieho súdu:

15. Pokiaľ ide o sťažovateľkinu kritiku najvyššieho súdu pri jeho rozhodnutí o dovolaní založenom na dôvode podľa § 420 písm. f) CSP, ústavný súd nepovažuje odôvodnenie ústavnej sťažnosti v tejto časti za dostatočne zrozumiteľné na to, aby sa predmetnou námietkou mohol hlbšie vecne zaoberať. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka po rekapitulácii podstatných skutkových okolností (strany 1 – 4) na úvod strany 5 iba konštatuje, že „splnila všetky podmienky na meritórne prerokovanie dovolania. Nestotožňuje sa s názorom dovolacieho súdu, že v dovolacom konaní bola neopodstatnene vytknutá tzv. zmätočnosťná vada podľa § 420 písm. f) CSP a zároveň, že dovolanie je neprípustné pre kombináciu absencie jednej z náležitostí dovolania (§ 447 písm. d) CSP) a ním spôsobeného nevymedzenia uplatneného dovolacieho dôvodu spôsobom predpokladaným v ustanoveniach § 431 až 435 (§ 447 písm. f) CSP)“. Následne sa už argumentačne venuje odmietnutiu dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, a to až do konca dôvodov ústavnej sťažnosti.

16. Najvyšší súd sa pri vysporiadaní so sťažovateľkiným dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP adresne a podrobne venoval otázke možnej prekvapivosti rozsudku krajského súdu (body 20, 20.1 a 20.2 uznesenia najvyššieho súdu), priestoru poskytnutého sťažovateľke, aby vyhodnotila odlišné právne posúdenie kauzy krajským súdom na účel prípadnej zmeny žaloby (body 21 a 21.1 – 4 uznesenia najvyššieho súdu), ako aj dostatočnosti odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu (body 22 a 22.1 uznesenia najvyššieho súdu). V odôvodnení ústavnej sťažnosti však sťažovateľka neatakujúce rekapitulované závery najvyššieho súdu tematicky koncentrovanou kritikou zameranou na účinné vyvrátenie jeho záverov. Obmedzuje sa výlučne na argument, že sa s týmito závermi nestotožňuje. Ústavný súd preto nemôže priznať dôvodnosť ústavnej sťažnosti v časti namietajúcej odmietnutie dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP, pretože mimoriadne všeobecným, povrchným a v dôsledku toho aj nedostatočným odôvodnením sa sťažovateľke nepodarilo ústavno-právne spochybníť detailné a podrobné dôvody napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. V tejto časti je preto ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

17. Sťažovateľka ďalej podrobila najvyšší súd kritike za to, že vec nepostúpil na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP. Ústavný súd už uviedol, že rozhodovanie v zákonom stanovenej formácii najvyššieho súdu patrí do rozsahu základného práva na zákonného

sudcu a základného práva na súdnu ochranu. Za situácie, keď senát najvyššieho súdu dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, pričom v danej právnej otázke neexistuje v čase rozhodovania stanovisko veľkého senátu, je jeho zákonnou povinnosťou postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Z ústavného príkazu, že nikoho nemožno odňať zákonnému sudcovi, vyplýva, že nerešpektovanie zákona, v akom zložení má byť vec rozhodnutá, predstavuje v dôsledkoch porušenie čl. 48 ods. 1 ústavy (II. ÚS 332/2018). (II. ÚS 332/2018). Predmetná námietka teda má ústavnú relevanciu, čo však neznamená, že je aj dôvodná.

18. Senát najvyššieho súdu je povinný postúpiť vec veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP nielen v situácii, ak sa chce odkloniť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí iného senátu, ale aj v situácii, keď pri rozhodovaní o určitej otázke existuje rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu. Úlohou veľkého senátu je nielen rozhodovať v prípade odklonu od skoršej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ale predovšetkým zjednocovanie judikatúry samotného najvyššieho súdu (uznesenie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1VOBdo/1/2020).

19. Sťažovateľka na prospech svojej argumentácie odkazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7MCdo/1/2013 z 28. mája 2014, podľa ktorého *«Pretože ponuka povinného spoluvlastníka sa vzťahuje na celý podiel, ktorý zamýšľa previesť, je tým oprávneným spoluvlastníkom, ktorí predkupné právo vykonali, k dispozícii celý tento podiel („prirastie“ im aj časť podielu, ktorá by pripadala na tých spoluvlastníkov, ktorí ponuku neprijali). Samozrejme (ako vyplýva zo zákona) podiel povinného spoluvlastníka si vporiadajú podľa veľkosti svojich podielov na veci.»*

20. Ústavný súd však uvádza, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku podrobne podstatou uznesenia sp. zn. 7MCdo/1/2013 z 28. mája 2014 zaoberal a upozornil, že v tejto veci riešil najvyšší súd právne posúdenie veci vo vzťahu k obsahovým náležitostiam ponuky predkupného práva a účinnosti prijatia ponuky navrhovateľom, a teda, či v danej veci išlo o riadnu ponuku vyvolávajúcu zákonom predpokladané účinky aj o to, či oznámením navrhovateľa o využití predkupného práva došlo k účinnému prijatiu ponuky. Sporná právna otázka bola teda odlišná od sťažovateľkinho prípadu, v ktorom o obsahové náležitosti ponuky a jej prijatia vôbec nejde. Preto najvyšší súd v bode 73 napadnutého uznesenia správne podotkol, že v uznesení sp. zn. 7MCdo/1/2013 z 28. mája 2014 sa v predchádzajúcom odseku citovanej otázky dohody o výkone predkupného práva dotkol iba okrajovo a bez bližšieho zaoberania sa a rozvinutia danej problematiky, na rozdiel od rozhodnutí vo veciach sp. zn. 8Cdo/124/2018 a sp. zn. 2Cdo/91/2008.

21. Ústavný súd nepovažuje záver najvyššieho súdu majúci význam aj pre úvahy o postupe podľa § 48 ods. 1 CSP za ústavne neudržateľný, pretože preštudovaním uznesenia sp. zn. 7MCdo/1/2013 z 28. mája 2014 sám zistil, že v ňom najvyšší súd riešil spornú otázku (jasnosť, určitosť a zrozumiteľnosť ponuky povinného spoluvlastníka), pre ktorú je citovaný právny názor bez relevancie. Ak potom najvyšší súd nepostupoval podľa § 48 ods. 1 CSP, pretože vzal do úvahy právne názory vyslovené v iných svojich minulých rozhodnutiach a svedčiace v prospech zamietnutia sťažovateľkinej žaloby, nezaťažil svoj postup ani svoje napadnuté uznesenie vadou spočívajúcou v porušení označených práv sťažovateľky. Aj v tejto časti je preto ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená.

22. Pokiaľ ide o ďalší sťažnostný dôvod spočívajúci v sťažovateľkinom presvedčení, že z jej dovolania jednoznačne vyplýva spochybnenie právneho názoru vysloveného najvyšším súdom v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/91/2008 a sp. zn. 8Cdo/124/2018, ústavný súd preskúmal odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu v jeho celosti. Zistil pritom, že síce dovolanie sťažovateľky založené na nesprávnom právnom posúdení veci bolo formálne odmietnuté v dôsledku nevymedzenia právnej otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 CSP, nemožno však opomenúť, že dôvody podľa uvedeného ustanovenia CSP vo svojom súhrne *a contrario* vylučujú prípustnosť dovolania založeného na právnej otázke, ktorá je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená konzistentne (nerozporne) a odvolací súd sa od takého riešenia neodchýlil. Po preskúmaní odvolacieho rozsudku krajského súdu i napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd nemá pochybnosti, že právna otázka rozsahu práva opomenutého spoluvlastníka vykúpiť spoluvlastnícky podiel v prípade, že nedôjde k dohode medzi spoluvlastníkmi, je v judikátornej praxi dovolacieho súdu vyriešená konzistentne a krajský súd sa od nej vo svojom rozsudku neodchýlil. Ako už bolo uvedené, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7MCdo/1/2013 z 28. mája 2014 nebolo koncentrované práve na predmetnú právnu otázku, preto konzistentnosť dovolacej rozhodovacej praxe nie je spôsobilé narušiť. Z rovnakého dôvodu sa krajský súd svojím rozsudkom od nej nemohol odchýliť.

23. Vo veci sp. zn. 2Cdo/28/2009, na ktorú poukazoval v napadnutom rozsudku krajský súd, najvyšší súd ako súd dovolací riešil vo svojom uznesení z 26. mája 2010 odvolacím súdom pripustenú dovolaciu otázku, či sa predkupné právo podielového spoluvlastníka môže realizovať tak, že podielový spoluvlastník sa môže domáhať nahradenia prejavu vôle predávajúceho (nie nadobúdateľa, pozn.), ktorý sa po účinnom dovolaní relatívnej neplatnosti opätovne stal obligačno-právnym vlastníkom. Vo veci sp. zn. 4Cdo/48/2009 zas najvyšší súd v rozsudku z 30. júna 2010 potvrdil správnosť právneho názoru odvolacieho súdu, podľa ktorého oprávnený spoluvlastník sa pri porušení jeho predkupného práva nemôže s úspechom domáhať ochrany žalobou o neplatnosť zmluvy o prevode podielu a súčasne vydania rozhodnutia, ktorým sa pri kúpnej zmluve nahradí prejav vôle povinného spoluvlastníka (teda predávajúceho ako strany žalovanej zmluvy). Je teda zjavné, že podstata uvedených rozhodnutí najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho s rozsahom „výkupného“ práva opomenutého podielového spoluvlastníka nesúvisela. Preto ani tieto dve dostupné rozhodnutia najvyššieho súdu zjavne neboli spôsobilé založiť prípustnosť sťažovateľkinho dovolania, ani spochybniť konzistentnú dovolaciu rozhodovaciu prax založenú na rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/91/2008 a sp. zn. 8Cdo/124/2018. Iné rozhodnutia najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho sťažovateľka na prospech svojej argumentácie neuvádza.

24. Z rekapitulovaných záverov preto ústavný súd uzatvára, že aj keby vyhodnotil sťažnostný dôvod sťažovateľky založený na presvedčení, že v dovolaní zrozumiteľným spôsobom spochybnila riešenia rozsahu „výkupného“ práva opomenutého podielového spoluvlastníka v situácii, keď sa dohoda o výkone predkupného práva nedosiahla, ako vecne správny, potom by z toho rezultujúce pochybenie najvyššieho súdu nedosiahlo intenzitu ústavnej relevancie. Dovolanie sťažovateľky by totiž aj v takom prípade muselo byť odmietnuté bez meritórnej odpovede na položenú právnu otázku, a to z dôvodu, že žiaden dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP nebol v jej prípade naplnený. Aj v tejto časti ústavnej sťažnosti preto ústavný súd dospel k záveru, že jej prijatie na ďalšie konanie by nebolo spôsobilé viesť k vyhovujúcemu nálezu. Ústavná sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená.

IV.2. K napadnutému rozsudku krajského soudu:

25. Sřazovatelka logicky krajskému soudu vyříta neústavnost meritórného právného posúdenia jej sporu. Ústavná sřaznost' je v tejto časti prípustná, pretože, ako to už bolo naznačené v dôvodoch týkajúcich sa uznesenia najvyššieho soudu ako soudu dovolacieho, prípustnosť sřazovateľkinho dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP daná nebola.

26. Ústavný súd vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného soudu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

27. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského soudu vyplýva, že sa kardinálnou právnou otázkou zaoberal detailne. Podrobne analyzoval súvisiacu judikatúru najvyššieho soudu ako soudu dovolacieho. Nezotrval však len pri rekapitulácii, ale voči koncepcii presadzovanej sřazovateľkou a založenej na preferencii ochrany existujúcej vlastníckej štruktúry spoluvlastníkov pred vstupom tretích osôb ponúkol vlastný konkurujúci právny názor, podľa ktorého v prípade, ak k dohode o výkone predkupného práva nedôjde a ak podiel nechcú odkúpiť všetci opomenutí spoluvlastníci, potom práve tí, ktorí sa podiel rozhodli neodkúpiť, svojím rozhodnutím spôsobia, že nevykúpenú časť podielu môže nadobudnúť tretia osoba (nový spoluvlastník). Práve od rozhodovania podielových spoluvlastníkov pri zmene spoluvlastníctva niektorého z podielov teda závisí to, či sa ich vzájomné podiely zmenia a či dôjde k rozšíreniu počtu podielových spoluvlastníkov. Je to práve preto, že základným znakom podielového spoluvlastníctva je podiel ako miera, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci.

28. Krajským súdom uprednostnenú výkladovú alternatívu ústavný súd nepovažuje za svojoľnú, nelogickú či excesívnu v miere, ktorá by odôvodňovala prijatie ústavnej sřaznosti v tejto časti na ďalšie konanie. Sřazovateľka absolutizuje význam ochrany vlastníckej štruktúry pred vstupom tretích osôb, avšak samotná právna úprava naznačuje, že ide o jeden z faktorov tvoriacich súčasť teleologického základu zákonného predkupného práva opomenutého podielového spoluvlastníka. Už len koncept relatívnej neplatnosti predaja spoluvlastníckeho podielu v prípade porušenia ponukovej povinnosti (§ 40a OZ), ktorý svojou podstatou predpokladá legálnu možnosť vstupu tretej osoby do doterajšej vlastníckej štruktúry, je dôkazom, že účel spočívajúci v ochrane pred vstupom tretích osôb je limitovaný. Ústavný súd si je vedomý aj odlišného pohľadu na riešenie spornej právnej otázky (rozhodnutie Najvyššieho soudu České republiky sp. zn. 22Cdo/2358/2010), rozdielnosť oboch náhľadov však podľa jeho názoru v podmienkach existencie predvídateľnej rozhodovacej praxe najvyššieho soudu nedosahuje ústavnú intenzitu. Dôvodom tohto záveru je aj ďalšia črta dotvárajúca koncepciu príslušnej právnej úpravy spočívajúca v tom, že porušenie predkupného práva otvára opomenutým spoluvlastníkom priestor na úvahu, ktorý z troch zákonom aprobovaných spôsobov uplatnenia svojho predkupného práva (popísané v bode 14 odôvodnenia rozsudku krajského soudu) si zvolia. Zákon spoluvlastníkov nezaväzuje k akejkoľvek postupnosti

využívania regulovaných nástrojov. Ani v prípade, ak si zvolia variantu uvedenú v § 603 ods. 3 OZ na prvom mieste a povinný spoluvlastník im nehnuteľnosť neponúkne na predaj, štát od nich neočakáva, že prípadnú žalobu nahrádzujúcu prejav vôle nadobúdateľa musia podať všetci. Skutočnosť, že sa niektorí z opomenutých spoluvlastníkov k žalobe nepripoja, je vecou ich slobodného rozhodnutia, v zmysle sťažovateľkou kritizovaného postoja krajského súdu však tým spôsobia, že do okruhu spoluvlastníkov vstúpi tretia osoba (nadobúdateľ). „Cenou“ za obmedzenie prvku ochrany vlastníckej štruktúry je v takom prípade iná dôležitá črta spoluvlastníckeho vzťahu, a to obmedzenie práva každého podielového spoluvlastníka právom ostatných spoluvlastníkov. Z popísaného konceptu právnej úpravy vyplýva, že presadenie záujmu na ochrane vlastníckej štruktúry, ktorý sťažovateľka kladie do popredia, je v prvom rade vecou rozhodovania samotných spoluvlastníkov, nie vecou vôle štátu, resp. verejnej moci. Preto nadväzujúca súdna interpretácia a uplatnenie relevantných pravidiel Občianskeho zákonníka sú v rozhodujúcej miere determinované dispozíciami opomenutých podielových spoluvlastníkov, nie kogentnou zákonnou reguláciou.

29. Ústavný súd z uvedeného vyvodzuje, že hoci otázka, ktorú sťažovateľka svojou ústavnou sťažnosťou nastolila, môže podnecovať diskusie na úrovni uplatňovania podústavného práva, o zásahu do základného práva vlastníť majetok či práva na pokojné užívanie majetku tu uvažovať nemožno. Krajský súd svojím zmeňujúcim rozsudkom (odhliadnuc od zamietnutia žaloby z procesných dôvodov, ktoré sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nenamietla) nespochybnil sťažovateľkino spoluvlastníctvo na dotknutých nehnuteľnostiach ani jej právo domáhať sa prípustnými prostriedkami ochrany jej spoluvlastníctva. Svojím právnym názorom kvalitu jej spoluvlastníctva zmenil (je len vecou hypotetickej úvahy, či zhoršil) iba pripustením tretej osoby do okruhu podielových spoluvlastníkov. Uvedená zmena je však dominantne výsledkom podstaty spoluvlastníckeho vzťahu, v ktorom sa o otázkach týkajúcich sa spoluvlastnenej veci rozhodujú všetci spoluvlastníci. Ak by napriek tomu ústavný súd právny názor sťažovateľky pretláčal vyhovením ústavnej sťažnosti, staval by sa do pozície vykladača podústavného práva, a teda ďalšej inštalácie všeobecného súdnictva, ktorá mu podľa ústavy neprináleží.

30. Keďže žiadnu zo sťažnostných námietok ústavný súd nevyhodnotil ako vyžadujúcu prijať ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v časti namietajúcej porušenie označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

31. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutých rozhodnutí, vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov právneho zastúpenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu